

Închin această operă de Teologie Pastorală, scumpei mele mame, răposata Anghelușa, care mi-a oferit o aleasă educație creștinească și mi-a purtat pașii copilăriei spre sfintele locașuri, ca să devin un bun slujitor în casa lui Dumnezeu.

“Dumnezeu v-a rânduit pe voi (preoții), să fiți ca niște luminători în lume, ca o putere dătătoare de viață pentru ceilalți oameni, ca astfel, șezând ca niște lumini desăvârșite lângă Lumina cea mare, să învățați tainic și luminarea cea de dincolo, luminându-vă și mai curat și mai limpede de către Treimea pe a cărei unică strălucire o primiți acum într-o măsură mai mică, din unica Dumnezeire, în Hristos Iisus Domnul nostru” (Sf. Grigorie de Nazianz, *Cuvântare la Sfintele Lumini*, în vol. *Opere dogmatice*, trad. În. Rom. De Pr. Gheorghe Tilea, Ed. Herald, București, 2002, p.56).

“Preoții au datoria de a lumina pe toți, de a «pescui», de a învăța, ca cei chemați să fie în stare să-L mărturisească pe Mântuitorul și să poată trece proba muceniciei, nu ca niște fricoși, ci ca niște oameni plini de puterea credinței. Numai prin El putem birui. Noi suntem chipul neputinței, dar prin Hristos, care este Atotputernic, noi devenim puternici. Dacă suntem slugi ale Lui, avem puterea Lui” (Părintele Arsenie Boca, *Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină*, Ed. Agaton, Făgăraș, 2003, p.63).

“Ne trebuie Biserică nouă, religie vie, religie cu apostoli convinși de rostul iubirii creștine, iar nu apostoli cu rude mari și strălucitoare și cu vorbe goale și neînțelese” (Bota George, *Religie și caracter*, Oradea, 1929, p.84).

“Preotul care nu este nebun pentru Hristos nu este preot la înălțimea la care au ajuns Apostolii și martirii și toate generațiile de creștini, dorind cu asprime de sporul duhovniceștilor bunătăți ale vieții. Adică jertfindu-ți propriile tale ambiții meschine, apucăturile tale mondene, jertfindu-ți idolii tăi cărora le împlinești atâtea gusturi, jertfindu-ți anumite comodități ale vieții care te moleșesc și te fac insensibil la suferința altora, jertfindu-ți toate splendecele inutilități cu care îți decorezi persoana și viața ta” (Pr. Prof. Dr. Grigore Cristescu, *Slujba ta fă-o deplin*, Sibiu, 1926, p.54-55).

Arhimandrit Conf. Univ. Dr. Vasile Miron

Viața duhovnicească a preotului

**Factor determinant în slujirea liturgică
și în lucrarea sa pastorală**

*Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
Teodosie, Arhiepiscop al Tomisului*

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

CUPRINS

Prefață	7
Preliminarii.....	13
Capitolul I	
Viața morală a preotului - condiție esențială în îndeplinirea misiunii sale pastorale și a slujirii liturgice	17
Capitolul II	
Autoritatea morală a preotului ca izvor și teme al prestigiului preoțesc. Preotul, luptător activ împotriva răului moral	40
Capitolul III	
Viața interioară și trăirea religioasă a preotului. Importanța ei în slujirea liturgică și în activitatea pastorală a preotului	60
Capitolul IV	
Mijloace pentru întreținerea și cultivarea vieții spirituale a preotului.....	102
Bibliografie	225

PREFAȚĂ

Preotul zilelor noastre este catalizatorul și punctul de reper care normalizează și orientează viața religioasă a credincioșilor pe drumul desăvârșirii morale. Nu în zadar s-a spus că „viața clericilor este evanghelia laicilor”, pentru că faptele sunt mai convingătoare decât vorbele, iar exemplul vieții morale a preotului întrece în eficacitate cel mai superb discurs despre importanța și frumusețea virtuții. Pentru a fi „lumină lumii” și „sarea pământului” (Matei V, 13, 14) preotul trebuie să fie în primul rând un pios trăitor al virtuților creștine. Viața sa impecabilă și exemplară trebuie să devină în ochii tuturor pildă vie de credință, de evlavie, de bunătate, de blândețe, de smerenie, de răbdare, de iertare, de bunăvoință, de sinceritate și ospitalitate pentru ca, în felul acesta, preotul să reprezinte chipul ideal al slujirii lui Hristos în lume.

Scopul principal al misiunii preoțești nu este numai cel sacramental, de a împărtăși credincioșilor harul, ajutorul, și binecuvântarea lui Dumnezeu prin intermediul sfintelor slujbe, ci și cel didactic și pastoral, de a-i povățui și îndruma pe calea mântuirii, prin cuvânt și prin exemplul vieții sale. Între cuvântul de învățătură și faptele preotului trebuie să existe o concordanță perfectă, căci dacă faptele îl contrazic și teoria nu consună cu practica, toată strădania slujirii sale liturgice, omiletice și pastorale rămâne zădărnice și fără nici un efect, pentru că mai puternic este graiul faptelor decât al cuvintelor. Predica nu are puterea de

diamant a exemplului. De aceea, preotul trebuie să se identifice cu învățătura pe care o propovăduiește.

Succesul activității pastorale a preotului nu este dat de măiestria și arta cuvintelor, ci de frumusețea și podoaba virtuților sale care trebuie să strălucească ca lumina soarelui și ca aurul lămurit în foc. Un preot cu viață curată și îmbunătățită de florile virtuților este un barometru, un ghid normativ și o făclie care luminează în sfeșnic calea păstorilor săi către Dumnezeu, pentru că așa cum „comandantul destoinic și iscusit salvează corabia de la înec, tot astfel și păstorul cel bun dă viață și sănătate turmei sale cuvântătoare”, spune Sfântul Ioan Scărarul.

Lipsa unei vieți curate îl dezonorează și îl dezarmează pe preot, anulându-i toate meritele și eforturile sale concentrate în aria apostolatului creștin. Credincioșii progresează în viața morală și duhovnicească, proporțional cu gradul de moralitate și înduhovnicire a vieții preotului. Un preot cu viață virtuoaasă reflectează omenirii strălucirea cerului și încălzește lumea cu razele faptelor sale bune ca o oglindă curată a Soarelui Dreptății. „De aceea trebuie ca frumusețea sufletului preotului să strălucească în toate împrejurările din viața lui, ca să poată, în același timp, și bucura, dar și lumina sufletele celor ce-l privesc”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Experiența pastorală a preotului este reflexul trăirii sale religioase și a virtuților creștine pe care le practică. Cu cât viața sa este mai conformă cu principiile doctrinare și morale pe care le propovăduiește, cu atât cuvântul său de învățătură pătrunde mai ușor în suflet, prinzând rădăcini adânci în inima și viața credincioșilor săi. Virtuțile creștine se cer îndeplinite de orice credincios care vrea să realizeze idealul perfecțiunii morale, însă preotul, ca unul ce este menit să devină întruchiparea vie a desăvârșirii creștine,

trebuie să-i depășească pe credincioșii săi cu trăirea și cu fapta, cucerindu-i prin virtuțile sale, pentru viața cea adevărată în Hristos. Realizând în persoana sa modelul sublim de viață al Domnului nostru Iisus Hristos ca om, pe care l-au concretizat în faptă Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți ai Bisericii, preotul poate spune cu conștiința împăcată ca și Sfântul Apostol Pavel: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea” (II Timotei, IV, 7-8).

Demnitatea și autoritatea morală a preotului sunt reprezentate în primul rând de viața sa exemplară și de tăria sa de caracter, pentru că numai de la înălțimea trăirii sale duhovnicești poate fi el pildă de adevărată virtute și noblețe sufletească și numai depășind condiția vieții decăzute, poate combate și osândi hotărâtor păcatul și viciul. Numai de la înălțimea la care l-a evidențiat și propulsat virtutea poate fi văzută infirmitatea în care l-a aruncat păcatul pe om. Biruind personal patimile și păcatele din ființa sa, preotul arată în mod concret, prin exemplul său ziditor, pe ce cale pot și credincioșii, la rândul lor, să se elibereze din sclavia imoralității în care sunt robiți și încătușați din cauza păcatelor lor.

Pedagogia și morala creștină a formulat adevărul incontestabil că faptele sunt mai convingătoare decât vorbele, iar exemplul vieții personale întrece în eficacitate orice perorație despre frumusețea și importanța virtuții. Acest lucru poate fi verificat realmente în viața, slujirea și activitatea de zi cu zi a preotului, pentru că ochii credincioșilor urmăresc pretutindeni pe preot în viața sa particulară, în pastorație și în exercițiul funcțiunii lui liturgice.

Se știe cât prestigiu și câtă autoritate morală oferă preotului viața sa impecabilă și sfântă și ce efect pozitiv are ea asupra credincioșilor săi. Preoția cere eroism moral, în sensul că preotul trebuie să fie un luptător destoinic împotriva păcatului, un atlet al duhului. El trebuie să fie un combatant activ a necredinței și a răului moral, să se comporte în așa fel încât să strălucească în ochii tuturor lumina faptelor bune (Matei V, 16) și a curăției sufletești, să îmbrace o armură impenetrabilă, să fie invulnerabil în fața ispitelor, prejudecăților și prilejurilor îndemnătoare la păcat și să apară în fața tuturor ca un învingător și niciodată ca un înfrânt, răpus de slăbiciune sau lașitate.

Misiunea de propovăduitor al Evangheliei și de păstor de suflete îi impune preotului o conștiință a răspunderii mereu trează și activă, o râvnă deosebită, gata în tot momentul să facă față oricărei situații pastoral-misionare, să satisfacă orice nevoie spirituală a credincioșilor, să preîntâmpine orice încercare de prozelitism sectar.

Viața personală a preotului trebuie să fie tuturor pildă vie de credință, de pietate, de curăție, de râvnă și abnegație, de urmare sinceră și jertfelnică a lui Hristos.

Preotul se află în slujba lui Hristos și a Bisericii, iar această sublimă misiune a sa îl îndatorează să se supună întru totul poruncilor și învățăturilor Sfintei Evanghelii și legiurilor bisericești. El trebuie să-și îndeplinească conștiincios întreaga sa misiune de păstor, învățător și sfințitor al vieții credincioșilor, nu din constrângere sau de frica pedepsei, ci din convingere și din propria sa conștiință (Romani XIII, 5), pentru a realiza în viața și persoana sa modelul ideal de viață pe care ni l-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos ca om și pe care l-au urmat și exemplificat cu credință înflăcărată și zel Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți.

Moralitatea desăvârșită a preotului, adică viețuirea lui duhovnicească – constituie, în mod neîndoielnic, cel mai bun mesaj adresat lumii de astăzi, însetată de o viață creștină autentică, ideală, așa cum ne-a arătat-o Mântuitorul și cum au trăit-o sfinții.

Lucrarea noastră este o operă de Teologie Pastorală care înfățișează importanța covârșitoare pe care o reprezintă viața exemplară a preotului, atât în slujirea sacramentală și activitatea sa pastorală, cât și în procesul îndreptării vieții morale a credincioșilor din societatea pe care o trăim. Lucrarea noastră încearcă să dezvolte aceste aspecte esențiale și să sublinieze, totodată, și mijloacele prin care preotul își cultivă și adâncește viața sa morală și religioasă.

Autorul

PRELIMINARII

Calitatea de organ sfințitor al vieții credincioșilor îi impune preotului să aibă o moralitate ireproșabilă. „*Trebuie ca frumusețea sufletului său să strălucească în toate împrejurările din viața lui, ca să poată, în același timp și bucura dar și lumina sufletele celor ce-l privesc*”¹. Condiția aceasta este cerută în primul rând de rolul său ministerial, de sacerdot și pătaș la lucrarea sacramentală a Mântuitorului Hristos. Această lucrare harismatică sau sfințitoare este cea mai importantă latură a slujirii preoțești. Ea „*este dumnezeiască și mai mare decât oricare altă lucrare din lume. Noi săvârșim acea lucrare, prin care s-au unit cele de jos cu cele de sus, cele pământești cu cele cerești, lucrarea prin care s-a dezlegat legătura vrajbei și Dumnezeu s-a împăcat cu oamenii și a încetat întregă rătăcirea și s-a prăbușit împărăția diavolilor și oamenii s-au făcut asemenea îngerilor și fii ai lui Dumnezeu și chiar dumnezei s-au făcut prin har. Noi suntem lucrătorii tainei și slujitorii și săvârșitorii acestui mare mister. Purtăm în noi cu adevărat și în gradul cel mai înalt posibil chipul lui Dumnezeu*”², pentru că preotul este chipul văzut al preoției lui Hristos. „*El este lucrătorul și dătătorul Sfintelor Taine*

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, **Despre preoție**, cartea a III- a, cap.10, trad. în rom. de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1987, p. 72.

² Sf Simeon al Tesalonicului, **Cuvânt despre preoție**, trad. în rom. de Pr C. Teofil, în „*Mitropolia Banatului*”, XXXIII (1981),nr. 10-12, p. 704.

și de aceea Se și numește el săvârșitor”³, adică instrument al lucrării mântuitoare a lui Hristos în lume, vânător de oameni, chivernisitor al tainelor dumnezeiești, propovăditor al adevărului revelat, mijlocitor între Dumnezeu și om, slujitor al lui Dumnezeu și colaborator împreună cu El la măreața operă de restaurare și înnoire sufletească a credincioșilor. De aceea, preoția, prin originea, conținutul și specificul misiunii ei, este o lucrare divină. „Preoția zboară de pe pământ la cer, ducând lui Dumnezeu cu foarte mare grabă cererile noastre. Preoția mijlocește pentru robi pe lângă Stăpân. Binecuvântat fie Mântuitorul, Care a rânduit pe pământ acest prea strălucit și curățitor dar, Care a luminat cu har pe preoți ca să lumineze ca niște luminători în lume”⁴.

În timpul oficierei Sfintei Liturghii, preotul îl reprezintă pe Hristos, devenind un „*alter Christus*”, pentru că îl invocă pe Sfântul Duh să prefacă elementele naturale ale pâinii și vinului în Trupul și Sângele lui Hristos⁵, pentru a le oferi credincioșilor această merinde duhovnicească, spre iertarea păcatelor și moștenirea vieții veșnice. Pentru că se face părtaș și slujitor al jertfei lui Hristos și vine în contact nemijlocit cu El, Îl consumă și se unește cu El prin Sfânta Euharistie, apoi Îl poartă în mâini și Îl împărtășește credincioșilor ca hrană spirituală, slujirea sa

³ **Ibidem.**

⁴ Sf. Efreem Sirul, **Despre preoție**, trad. în rom. de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1987, pp. 226, 227.

⁵ Sf. Ioan Gură de Aur, **Despre preoție**, cartea a III-a, cap. 4, p. 59: „*Preotul stă în fața Sfintei Mese; nu pogoară foc din cer, ci pe Duhul Sfânt; se roagă vreme îndelungată, nu ca să se pogoare o flacără de sus, spre a mistui cele puse înainte, ci ca să se pogoare harul peste jertfă, spre a aprinde cu ea sufletele tuturor și a le face mai strălucitoare decât argintul înrosit în foc*”.

sacerdotală covârșește mintea omenească și depășind orice misiune și dregătorie din lumea aceasta, întrecând în demnitate și sublimitate chiar și pe cea a îngerilor. „Spune-mi, te rog – spune Sfântul Ioan Gură de Aur - unde-l vom pune pe preot, când cheamă Duhul Cel Sfânt, când săvârșește prea înfricoșătoarea jertfă și când atinge neconținut pe Stăpânul obștesc al tuturor? Cât de mare curăție, cât de mare evlavie îi vom cere? Gândește-te ce fel trebuie să fie mâinile acelea care slujesc, ce fel trebuie să fie limba aceea care rostește acele cuvinte? Nu trebuie să fie oare mai curat și mai sfânt decât oricine altul sufletul care a primit atâta Duh?”⁶.

Înălțat la această vrednicie și investit cu un noian întreg de daruri dumnezeiești, preotul devine „cale și îndrumător altora spre lumină”, „heruvim” care „vede prin mijlocirea tainelor în întregime pe Cel ce vede toate”, „serafim purtător de foc și țiitorul cărbunelui celui viu”, „scaun, pentru că întru el se odihnește – prin săvârșirea și împărțirea cu Sfintele Taine – Cel ce este pretutindeni prezent”, „înger pentru că slujește și liturghisește lui Dumnezeu...”, „pentru că nu slujește unei închipuiri, ci aceluiași Stăpân care este înconjurat sus în ceruri de către cele fără de trupuri puteri. Întocmai precum slujesc netrupeștile puteri sus în ceruri așa săvârșește el jos pe pământ aceeași slujbă, pentru că Ziditorul tuturor a rânduit să se săvârșească aceeași Liturghie atât sus în cer cât și jos pe pământ”⁷.

Ne minunăm de aceste daruri divine și suprafirești cu care Stăpânul făpturii ne-a înzestrat pe noi preoții, ființe

⁶ **Ibidem**, cartea a VI-a, cap. 4, p. 127.

⁷ Sf. Simeon al Tesalonicului, **Cuvânt despre preoție**, în trad. rom. cit., p. 699.

mărginite și muritoare, ca „să devenim părinții fiilor lui Dumnezeu și ajutătorii celor ce primesc harul lui Dumnezeu și iertătorii de păcate și eliberatori de suflete și descuietori ai ușilor raiului și dezlegători ai legăturilor celor veșnice și chiar împreună lucrători cu Dumnezeu pentru mântuirea oamenilor”⁸, însă se pune în mod firește întrebarea: „Suntem noi oare vrednici de aceste mari daruri? Se cuvine să ne întrebăm, cum ar trebui oare să fim și cât datorăm lui Dumnezeu pentru că ne-a înzestrat cu o asemenea putere? Cum trebuie oare să fim noi cei care ne-am învrednicit a ajunge miniștrii și slujitorii ai acestor mari și dumnezeiești taine”⁹? Trebuie să fim o oglindă nepătată a lui Dumnezeu și a lucrării Sale dumnezeiești, pentru că „preotul poartă în ființa lui preoția lui Hristos și trebuie să o păstreze neîntinată”¹⁰, prin viața sa curată și prin conduita sa dreaptă, impecabilă și demnă de adevărat slujitor al lui Dumnezeu, încât faptele credinței sale roditoare să iradieze lumina vieții lui Hristos.

⁸ **Ibidem**, p. 700.

⁹ **Ibidem**.

¹⁰ Mitropolit Hierotheos Vlachos, **Psihoterapia ortodoxă**, trad. în rom. de Irina Luminița Niculescu, Ed. Învierea, Timișoara, 1998, p. 94.

Capitolul I

Viața morală a preotului - condiție esențială în îndeplinirea misiunii sale pastorale și a slujirii liturgice

Conștient de măreția și sublimitatea misiunii sale și de marea sa responsabilitate de păstor de suflete, preotul trebuie să se străduiască să devină „*înger trupesc și om ceresc, model de curăție duhovnicească și sfințenie, prin care să cucerească pentru viața în Hristos pe credincioșii săi*”¹¹. Viața sa trebuie „*să fie sfântă și sfințitoare*”¹², pentru ca să devină compatibilă cu sfințenia Tainelor și să se ridice la vrednicia înaltei sale chemări. Un sfânt părinte îl avertizează pe preot să-și păstreze curăția sufletească și să nu cadă în osânda păcatului, pentru a nu deveni piatră de sminteală pentru credincioși și înstrăinat de la fața lui Dumnezeu. „*Veghează – spune el – să nu intri în rolul de păstor înainte de a fi dobândit ca prieten adevărat pe Păstorul cel Bun, căci nu ai câștigat nimic altceva din aceasta, să știi, decât de a avea să dai socoteală lui Dumnezeu, nu numai de nevrednicia ta proprie, dar și de*

¹¹ Pr. Dr. Simion Radu, **Despre curăția duhovnicească și sfințenia vieții preotului**, în „*Mitropolia Olteniei*”, XII(1960), nr. 1-2, p. 3.

¹² Pr. Pavel Grosu, **Preoția – lucrare cerească**, în „*Studii Teologice*”, III (1951), nr. 9-10, p.499.

oile pe care le vei fi pierdut prin lipsa ta de experiență și prin patimile tale"¹³.

Se cuvine, așadar, ca cele sfinte să fie purtate și săvârșite de cei sfinți. Sfinții au atins acest ideal prin nevointă și luptă necurmată împotriva patimilor. Ei „au trăit asemenea îngerilor și au realizat în viața lor pământească curăția acestora pentru că au înțeles frumusețea și înălțimea preoției. Ei se sfiau și se cutremurau în fața acestor taine și după cât era posibil refuzau primirea ei. Unii chiar au fugit uneori de preoție. Dacă însă se învredniceau, odată cu această taină, o cinsteau, și, prin faptele lor, ne-au arătat limpede cum trebuie să trăim și cum să ne purtăm în viață”¹⁴, pentru ca noi, preoții, prin consecvența lucrare a binelui moral și prin practicarea virtuților creștinești, să constituim un punct de reper pentru credincioși, un far călăuzitor pe drumul mântuirii, pentru ca urmând exemplul nostru, să-și poată orienta viața către Hristos, să-L descopere pe Dumnezeu și să se apropie de El. „*Suntem datori deci să ne îngrijim a ne arăta vrednici de înălțimea tainei, așa precum se cuvine celor ce au meritat să aibă aici pe pământ și darul lui Dumnezeu. Trebuie să viețuim în așa fel încât să fim de folos nu numai nouă, ci să dăm exemplul cel mai bun posibil tuturor celor ce ne privesc pe noi și aceasta s-o facem până la sfârșitul vieții noastre, întocmai precum a făcut Iisus Hristos*”¹⁵, Cel ce „a pățimit pentru noi,

¹³ Sf. Simeon Noul Teolog, **Cuvântări teologice și etice**, 6, 413-417, apud Arhiepiscopul Vasili Krivoșein, **În lumina lui Hristos**, trad. în rom. de Pr.Prof.Dr. Ioan-Vasile Leb și Ierom. Gheorghe Iordan, Ed. I.B.M.B.O.R, București, 2005,p. 131.

¹⁴ Sf. Simeon al Tesalonicului, **întrad. rom. cit.**, p. 700-701.

¹⁵ **Ibidem**, p. 702.

lăsându-ne pildă ca să pășim pe urmele Lui” (I Petru, II, 21).

a. Curăția morală a preotului

În toate împrejurările vieții sale, preotul trebuie să dea mărturie despre frumusețea și înțelepciunea învățaturii de credință pe care o propovăduiește, demonstrând tuturor, prin comportamentul său exemplar, că există o concordanță deplină între ceea ce spune și ceea ce face. Așa cum spune un sfânt părinte, propovăduitorii sfințelor altare *„trebuie să arate credincioșilor drumul mai mult prin viața lor curată, decât să le arate prin cuvinte, drumul pe care trebuie să-l urmeze”*¹⁶. Este inadmisibil ca preotul să apară în ochii credincioșilor ca un travestit sau actor care joacă rolul unor personaje pe scenă, pentru că în această postură îngrată îi îndispune și îi duce în derută pe credincioși, fiindcă *„nimenea nu este mai vătămător în Biserică decât acela care, trăind o viață stricată, are numele și slujba sfințeniei”*¹⁷, sau cum spune marele orator al creștinătății, *„păcatul nostru, însă, e cu atât mai mare cu cât dregătoria noastră e mai mare. Altceva este să păcătuiească dascălul, și altceva ucenicul”*¹⁸.

De conduita preotului depinde, în mare măsură, și prestigiul tagmei preoțești și chiar al Bisericii. De aceea i se cere să fie permanent la înălțimea chemării sale, *„să se*

¹⁶ Sf. Grigorie Dialogul, **Cartea Regulei pastorale**, cartea a III-a, cap. 40, trad. în rom. de Pr. Prof. onor. Alexandru Moisiu, Sibiu, 1987, p. 207.

¹⁷ **Ibidem**, cartea I-a, cap. 2, p. 31.

¹⁸ Sf. Ioan Gură de Aur, **Cuvânt la Petru Apostolul și Ilie Proorocul**, în vol. **„Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți”**, trad. în rom. de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2003, p.546.

străduiască din toate puterile ca viața lui să fie pentru toți o predică vie, un apostolat al slujirii, un amvon al credinței, o oglindă a virtuții”¹⁹. Aceste condiții erau impuse și preoților religiilor păgâne, care adânceau și spiritualizau anumite forme ale pietății, absolut necesare slujirii lor. Druzii gali pretindeau tinerilor, înainte de a intra în tagma lor, o pregătire sufletească severă în singurătatea pădurilor, care se extindeau pe o perioadă de aproximativ 20 de ani. Plutarh, ne relatează, de asemenea, că preoții lui Isis și Osiris în Egipt, practicau un post continuu, își mortificau trupul și nu aveau voie să consume carne sau ouă, nici să întrebuițeze sare ori să bea vin.²⁰

Dacă în religiile popoarelor idolatre li se impuau preoților asemenea restricții și reguli morale de purificare interioară, cu atât mai mult li se pretindeau această curăție lăuntrică preoților Vechiului Testament, unde preoția era considerată o funcțiune sacră, de origine divină. Preoții erau îndatorați să învețe pe credincioși nu numai cu cuvântul, ci și cu fapta, împlinind întocmai ceea ce predicau. Ei își susțineau învățătura pe temeiul faptelor, pentru a-i convinge pe ascultători că cele auzite sunt demne de înfăptuit cu toată evlavia și sfințenia (Deuteranom, XVIII, 9). Respectarea principiilor morale era condiționată, în mare măsură, și de viața pilduitoare a preotului propovăduitor. Sfânta Scriptură le cerea preoților slujitori o disciplină riguroasă și o viață curată corespunzătoare misiunii sacre pe care o săvârșeau la

¹⁹ Diacon Prof. N.I. Nicolaescu, **Răspunderea pastorală și misionară a preotului**, în „*Biserica Ortodoxă Română*”, XCII (1974), nr. 3-4, p. 389.

²⁰ Dr. Odo Casel, **Die Liturgie als Mysterienfeier**, Freiburg im Breisgau, 1923, p. 151 și Albert Maria Weiss, **Apologie du christianisme**, III, tome I, trad. d'allemand par l'Ablé Lazare Collin, Paris, fără an de apariție, p. 291-292.